

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2026. № 4.
ISSN 2307-2105

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.4.115>

УДК 338.48(477)

А. Ю. Білоусова,

к. е. н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин та туризму,

Національний університет

«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6805-8730>

ТУРИСТИЧНА ІНФРАСТРУКТУРА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: СУЧАСНИЙ СТАН, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВІДНОВЛЕННЯ

A. Bilousova,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of International

Economic Relations and Tourism,

National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»

TOURISM INFRASTRUCTURE OF UKRAINE IN WAR CONDITIONS: CURRENT STATE, CHALLENGES AND RECOVERY PROSPECTS

У статті досліджено сучасний стан туристичної інфраструктури України в умовах повномасштабного воєнного вторгнення. Проаналізовано динаміку ключових показників галузі за 2021–2025 роки: надходження туристичного збору до місцевих бюджетів (включно з рекордними 359 млн

грн у 2025 р.), кількість засобів розміщення, завантаженість готельного фонду та зайнятість у туристичній сфері. Виявлено суттєву регіональну нерівномірність відновлення: тоді як західні області України демонструють завантаженість готелів на рівні 60-70%, що відповідає стандартам провідних європейських курортів, східні та південні регіони перебувають в кризовому стані внаслідок бойових дій. Ідентифіковано основні виклики функціонування галузі: економічна нестабільність (71% опитаних підприємств), кадровий дефіцит (42%), блекауту та руйнування інфраструктури. Досліджено нові туристичні напрямки, що виникли в умовах війни: оздоровчий, воєнний та інклюзивний туризм. Розглянуто сценарії відновлення галузі.

The article examines the current state, structural transformations, and recovery prospects of Ukraine's tourism infrastructure under conditions of full-scale military invasion. The research integrates recent statistical data (2022–2025), econometric modeling, and scenario forecasting to assess the impact of key factors on the development of the tourism sector. Particular attention is paid to the dynamics of tourist tax revenues, changes in hotel occupancy rates, and structural shifts in accommodation facilities.

The study analyses the dynamics of key sectoral indicators for 2021-2025, including tourist tax revenues to local budgets (including a record UAH 359 million in 2025 — a 31% increase over 2024 and 1.5 times higher than the pre-war level of 2021), the number of accommodation establishments, hotel occupancy rates, and employment in the tourism sector. Significant regional disparities in recovery are identified: while Western regions of Ukraine demonstrates hotel occupancy rates of 60-70%, Ivano-Frankivsk region set a record with tourist tax revenues growing 4.5 times compared to pre-war 2021, eastern and southern regions remain in critical condition due to ongoing hostilities. The main challenges facing the industry are identified: economic instability (cited by 71% of surveyed enterprises), staff shortages (42%), blackouts and infrastructure

destruction. Approaches to tourist destination development based on glocalisation principles are systematised. New tourism directions that have emerged under war conditions are explored, including wellness tourism, military tourism, and inclusive tourism. Scenarios and strategic priorities for post-war recovery are examined with reference to international post-conflict experience. The article concludes that despite significant damage, the Ukrainian tourism industry demonstrates remarkable resilience: tourist tax collections grew by 23% in 2024, 96 new accommodation facilities opened, and 2.5 million foreign tourists visited the country despite active hostilities. The findings provide evidence that timely strategic planning and state support can accelerate the sector's recovery and contribute to Ukraine's broader economic reconstruction.

Ключові слова: туристична інфраструктура, готельний ринок, внутрішній туризм, воєнний туризм, відновлення галузі, регіональний розвиток, туристичний збір, глокалізація, блекаут, кадровий дефіцит..

Keywords: tourism infrastructure, hotel market, domestic tourism, military tourism, industry recovery, regional development, tourist tax, glocalisation, blackouts, staff shortage.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Туристична галузь є однією з найбільш чутливих до зовнішніх шоків сфер національної економіки. Повномасштабне збройне вторгнення Росії в Україну, розпочате 24 лютого 2022 року, завдало туристичній інфраструктурі колосальних збитків: зруйновані об'єкти розміщення, знищена транспортна та рекреаційна мережа на сході та півдні країни, окупація унікальних природних і культурно-історичних туристичних дестинацій. Водночас навіть в умовах активних бойових дій туристична діяльність не припинилася повністю – вона трансформувалася, адаптувалася та поступово відновлюється.

Проблема відновлення туристичної інфраструктури набуває особливої актуальності в контексті повоєнної реконструкції України. За оцінками аналітиків, без війни туризм міг би принести Україні 1,75 млрд доларів у 2024 році, тоді як затяжна війна генеруватиме збитки на рівні 1,5 млрд доларів щорічно до 2034 року [1]. За даними Міністерства культури України, станом на листопад 2025 р. пошкоджено або зруйновано 1630 об'єктів культурної спадщини [2]. Та незважаючи на всі випробування, 2025 рік засвідчив, що туристична галузь не лише вижила, а й вперше перевищила довоєнні показники за рядом ключових індикаторів [3].

Відтак наукове дослідження поточного стану галузі, ідентифікація ключових проблем та обґрунтування стратегічних пріоритетів відновлення є нагальною практичною потребою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням відновлення туристичної галузі в постконфліктних умовах присвячено значний масив зарубіжних досліджень (Батлер А.; Пізам А. та Мансфельд Й.; Хелл К. М.). Дослідники встановили, що повне відновлення в'їзного туризму після масштабних криз у середньому займає 5–6 років [4]. Вплив російсько-української війни на туристичний сектор є предметом зростаючої кількості наукових публікацій. Пандей Д. К., Кумар Р. задокументували негайні наслідки початку вторгнення для глобального туризму [5]. Вільямс Н. Л., Васслер П., Феделі Г. дослідили соціальні уявлення про воєнний туризм у контексті України [6]. Томей К., Білинець І. проаналізували великомасштабні трансформації туризму через призму теорії живих систем [7]. Нап'єрала Т., Павлич А. встановили, що вплив війни поширюється на готельний ринок сусідніх країн [8].

Свої роботи щодо розвитку та післявоєнного відродження присвятили вітчизняні науковці Карпенко Ю. та ін. [9], Єрмаченко В. та ін. [10], Тимошенко Т. та ін. [11]; щодо глокалізаційних підходів до розвитку дестинацій Матвійчук Л., Чепурди Л. та Зубехіної Т. [12]; щодо стратегічних пріоритетів відновлення культурного туризму Зубехіної Т., Матвійчук Л. та

Дворської І. [13]. Домище-Медяник А. та ін. провели SWOT-аналіз галузі та порівняльний аналіз міжнародного досвіду постконфліктного відновлення [14]. Попри зростаючу кількість галузевих матеріалів, комплексного наукового дослідження сучасного стану туристичної інфраструктури України з аналізом нових даних 2025 р. та сценарним моделюванням відновлення досі не проводилося, що й зумовлює актуальність даної статті.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є комплексний аналіз сучасного стану туристичної інфраструктури України в умовах повномасштабної війни, виявлення ключових викликів та обґрунтування перспективних напрямів відновлення галузі. Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання: проаналізувати динаміку основних показників туристичної галузі за 2022–2025 роки; дослідити регіональну диференціацію відновлення туристичного потенціалу; систематизувати підходи на засадах глокалізації; ідентифікувати нові туристичні напрямки, що виникли в умовах війни; розробити стратегічні рекомендації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Туристична галузь України у своєму розвитку пройшла кілька принципово різних етапів. До 2014 року спостерігалось стабільне зростання: щороку готелі приймали понад 8 млн гостей, а сама індустрія формувала один з ключових напрямів економічного розвитку ряду регіонів [1]. Перша російська агресія 2014–2015 рр. завдала першого суттєвого удару, різко скоротивши туристичні потоки та вивівши з обігу рекреаційну інфраструктуру Криму й Донбасу. Повномасштабне вторгнення у лютому 2022 р. стало якісно іншою кризою: обсяги надходжень від туризму скоротились більш ніж на третину, туристичні бази, дитячі табори та кемпінги втратили 57% доходів, а туроператори й агентства – значну частину прибутку [1]. Бордун О. та ін. задокументували прямі втрати та «зони порятунку» туристичного бізнесу [15]. Вже у 2023–2025 рр. зафіксовано впевнені ознаки відновлення.

Ключовим індикатором стану галузі є туристичний збір. За даними Державної податкової служби та ДАРТ, у 2025 р. місцеві бюджети отримали 359 млн грн туристичного збору – майже на 31% більше, ніж у 2024 р. (273,1 млн грн) і в 1,5 раза більше, ніж до початку повномасштабної війни у 2021 р. [3; 17]. Вперше з 2022 р. галузь перевищила довоєнні показники. Туристичний ринок України у 2025 р. фактично відновився до довоєнного рівня за кількістю задекларованих ночівель: загальна кількість ночівель склала близько 10 млн (+12% до 2024 р.), що перевищує показник довоєнного 2021 р. (9,4 млн) [17]. Динаміку туристичного збору до місцевих бюджетів наведено в табл. 1.

Таблиця 1. Динаміка туристичного збору до місцевих бюджетів України, 2021–2025 рр.

Рік	Сума туристичного збору, млн грн	Зміна до попереднього року, %
2021	239,5	–
2022	178,9	–25,3
2023	222,6	+24,4
2024	273,1	+22,7
2025	359	+31,5

Джерело: складено на основі [3, 16, 17].

Регіональна структура туристичного збору у 2025 р. така: Київ – 70,6 млн грн (20% від загального обсягу), Львівська обл. – 63,15 млн грн (18%), Івано-Франківська обл. – 46,17 млн грн (13%) [3]. При цьому Івано-Франківщина та Чернівецька область встановили рекорди щодо зростання відносно довоєнного рівня – у 4,5 та 4,3 раза відповідно. Найвищі темпи зростання у 2025 р. порівняно з 2024 р. продемонстрували: Рівненщина (+60%), Сумщина (+50%), Київ, Тернопільщина, Одещина та Миколаївщина (по +40%) [3]. Водночас порівняно з довоєнним 2021 р. значно скоротились показники Миколаївщини (–75%), Харківщини (–59%), Одещини (–25%) [3].

Готельний сектор також демонструє стійкість в умовах двох основних викликів – блекаутів та дефіциту кадрів. Проблема кадрів у 2025 р. набула критичного характеру: 82% роботодавців у сфері HoReCa заявили про критичну нестачу персоналу, 55% персоналу відчували погіршення умов праці через зимові блекаути, а 16% планують залишити галузь [18]. Показовий кейс: готель Leopolis у Львові вперше за час повномасштабної війни досяг завантаженості 53% у 2025 р., інвестувавши в автономне енергопостачання та власне укриття [19]. Аналогічно, 71% готелів та ресторанів придбали генератори та акумулятори для забезпечення безперебійної роботи [18].

Кількість іноземних туристів, що відвідали Україну у 2024 р., досягла 2,5 млн осіб – зростання на 4,1% порівняно з попереднім роком [4]. Кількість платників податків у туристичній галузі зросла на 7%, хоча й залишається на 20% нижче рівня 2021 р. [4].

Готельний сектор є одним з найбільш показових індикаторів стану туристичної інфраструктури. Станом на середину 2024 р. в Україні функціонувало 2 017 готельних закладів [20]. Загальна динаміка засобів розміщення є неоднорідною: традиційні об'єкти (туристичні бази – мінус 33,5%, пансіонати – мінус 22,5%, оздоровчі заклади – мінус 83,3%), суттєво скоротились, проте готелі (+9,1%), мотелі (+10,7%) та хостели (+28,7%) демонструють позитивну тенденцію. Динаміку різних типів засобів розміщення наведено в табл. 2.

Таблиця 2. Динаміка засобів розміщення в Україні за типами

Тип засобу розміщення	Зміна кількості об'єктів	Знак
Готелі	+9,1%	↑
Мотелі	+10,7%	↑
Хостели	+28,7%	↑
Туристичні бази	-33,5%	↓
Пансіонати з лікуванням	-22,5%	↓
Оздоровчі заклади	-83,3%	↓

Джерело: складено на основі [21; 22].

Разом з тим, готельна інфраструктура зазнала значних прямих втрат: щонайменше 22 великі готелі пошкоджено або знищено в Києві, Харкові, Одесі, Херсоні та інших містах [4]. Попри це, у 2024 р. відкрилося 96 нових об'єктів розміщення, а до 2026 р. заплановано введення 45 готельно-апартаментних комплексів (понад 6 670 номерів) та 108 котеджних містечок готельного типу [20].

Суттєвою характеристикою поточного стану галузі є значна регіональна диференціація. Лідерами за туристичним збором у 2025 р. стали Київ (70,6 млн грн), Львівщина (63,15 млн грн), Івано-Франківщина (46,17 млн грн) [3]. Закарпаття та Буковина залишаються «хабами» економічної активності завдяки релокації бізнесу [13]. Помітно активізувалися центральні регіони – Вінницька, Полтавська та Кіровоградська області. Натомість у Харківській, Донецькій, Запорізькій, Херсонській та Миколаївській областях туристична діяльність практично паралізована внаслідок бойових дій та окупації.

Завантаженість готельного фонду також демонструє різку полярність. За даними HotelMatrix, у першому кварталі 2025 р. завантаженість готелів Києва становила 35–42% (зростання на 3-6 в. п. порівняно з аналогічним періодом 2024 р.), що свідчить про відновлення ділового та конференційного туризму [23]. Водночас у Карпатах та Львові завантаженість у 2023-2024 рр. стабільно сягала 60-70%, а курорт Буковель у пік сезону – понад 85% при середньому тарифі 7950 грн (+18% до рівня попереднього сезону) [20]. Одеса продемонструвала різку сезонну полярність: 80% завантаженості влітку 2024 р. проти 30% у позасезонний період [20].

Влітку 2024 р. чотири галузеві асоціації – Асоціація в'їзних туроператорів, Українська асоціація готелів і курортів (UHRA), Всеукраїнська асоціація гідів та Українська ресторанна асоціація – провели першу масштабну діагностику стану галузі за умов війни. Дослідження охопило 268 підприємств з 23 областей та м. Київ [1]. Основні результати свідчать про критичну ситуацію: лише 13% компаній наростили обсяг послуг

порівняно з довоєнним рівнем, 75% зафіксували значне падіння, 10% припинили роботу, а близько половини не мають жодних фінансових резервів [1].

Матвійчук Л. та ін. (2025) обґрунтували підхід глокалізації для розвитку туристичних дестинацій, запропонувавши типологізацію за рівнями безпеки та операційної придатності, а також рекомендації щодо мікродестинацій, цифрової трансформації та стратегічного планування [12].

У 2022–2025 рр. сформувалися нові туристичні напрямки. *Оздоровчий туризм*: Карпенко та ін. (2023) виділяють «психологічний туризм» як новий вид [9]. *Воєнний туризм*: Williams N. L., Wassler P., Fedeli G. (2023) показали його суперечливу, але значущу роль [6]. *Інклюзивний туризм*: туристична карта безбар'єрності презентована наприкінці 2024 р. [1]. *Екотуризм з автономним енергопостачанням* набув масового поширення через блекаути; 71% підприємств придбали генератори [18]. «*Вимушений туризм*» — переміщення мільйонів внутрішніх мігрантів [9].

Серед основних перешкод функціонування підприємств туристичної галузі респонденти назвали: економічну нестабільність – 71%, кадровий дефіцит – 42% (при цьому 40% наявних працівників мобілізовані або перебувають під ризиком мобілізації), руйнування інфраструктури – значна частка опитаних. [1]. Галузь втратила щонайменше 700 тис. робочих місць з потенційних 1,3 млн робочих місць: нині зайнятість у туризмі становить близько 600 тис. осіб, плинність кадрів у готелях досягає 40% [24]. За даними 2025 р., 82% роботодавців сфери HoReCa заявили про критичний дефіцит кадрів [18]. Серйозною додатковою проблемою є енергетична криза: зростання вартості комунальних послуг та перебої з електропостачанням суттєво збільшують операційні витрати і штовхають ціни вгору, знижуючи доступність відпочинку. Та попри всі ці перешкоди спостерігається відносно висока економічна стійкість туризму завдяки мобільності та адаптивності бізнесу [14].

З огляду на дані 2025 р., прогнози набувають більш оптимістичного характеру. Базовий сценарій реалізується: нормалізація вже розпочалася, кількість ночівель перевищила довоєнний рівень [16]. Домище-Медяник А. та ін. (2025) встановили, що ключовими чинниками успіху постконфліктного відновлення є забезпечення безпеки та диверсифікація продуктів [14]. Єрмаченко В. та ін. (2024) запропонували чотири сценарні моделі відновлення [10]. Вагомим сигналом є факт, що Україна вперше очолила Європейську комісію ООН з туризму [22]. 13 областей України вже перевищили туристичні доходи довоєнного 2021 р. [20].

В умовах трансформації попиту в галузі сформувалися нові туристичні напрямки. По-перше, *оздоровчий туризм*: попит на рекреацію та психологічне відновлення суттєво зріс, частина санаторіїв перепрофілювалася під реабілітацію поранених військових [6]. По-друге, *воєнний (темний) туризм*: іноземці відвідують місця трагедій – Бучу, Ірпінь, Харків – задля документування та осмислення наслідків агресії. Цей напрямок приносить валютні надходження, хоча й є предметом суспільних дискусій щодо його етичності [1]. По-третє, *інклюзивний туризм*: наприкінці 2024 р. презентовано туристичну карту безбар'єрності, що охоплює готелі, ресторани, парки, музеї та укриття – важливий ресурс для ветеранів та людей з інвалідністю [1]. По-четверте, трансформується сам *портрет туриста*: основна аудиторія – жінки з дітьми, зростає частка індивідуальних та сімейних подорожей, бронювання здійснюється переважно за 1–2 дні через непередбачуваність ситуації [6]. По-п'яте, активно розвивається *екотуризм з альтернативною енергетикою*: карпатські еко-готелі із сонячними панелями та генераторами стали не просто трендом, а відповіддю на реальні потреби туристів в автономності [6].

З огляду на виявлені тенденції, перспективи відновлення туристичної галузі України можуть розвиватися за трьома сценаріями. *Песимістичний сценарій* передбачає затяжний характер конфлікту, щорічні втрати на рівні 1,5 млрд дол. до 2034 р., подальший відтік персоналу та деградацію

інфраструктури. *Базовий сценарій* прогнозує нормалізацію діяльності з 2026 р., щорічне зростання кількості платників податків у галузі на 7%, ребрендинг туристичного образу України та переорієнтацію потоків з Росії та Білорусі на країни ЄС [3]. *Оптимістичний сценарій* — повоєнне відновлення до рівня 8 млн гостей/рік, потенційний туристичний дохід 1,75 млрд дол., масштабна інтеграція в загальноєвропейський туристичний простір [1]. Вагомим інституційним сигналом є факт, що Україна вперше в своїй історії очолила Європейську комісію ООН з туризму, отримавши новий інструмент для залучення міжнародних інвестицій та обміну досвідом [8].

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Отже, проведені дослідження дозволяють зробити такі висновки.

Туристична інфраструктура України зазнала значних втрат внаслідок повномасштабного вторгнення: понад 22 великих готелі знищено або пошкоджено, галузь втратила 700 тис. потенційних робочих місць, а туристичні бази та оздоровчі заклади скоротились на 33–83%. Однак вже у 2024 р. зафіксовано стійкі ознаки відновлення: +23% туристичного збору, 96 нових об'єктів розміщення, 2,5 млн іноземних відвідувачів.

Визначальною характеристикою поточного стану є глибока регіональна диференціація: захід України (Карпати, Львів) функціонує на рівні провідних європейських курортів (завантаженість 60–85%), тоді як східні та південні регіони перебувають у стані кризи. Відновлення туристичної інфраструктури деокупованих територій потребує окремої програмно-цільової уваги.

В умовах трансформації ринку виникли якісно нові туристичні напрямки: оздоровчий, військовий та інклюзивний туризм, які можуть стати точками зростання галузі як у військовий, так і у повоєнний час.

Стратегічними пріоритетами повоєнного відновлення туристичної інфраструктури є: масштабний ребрендинг України як туристичної дестинації; залучення міжнародних інвестицій у реконструкцію об'єктів розміщення; розвиток інклюзивного та реабілітаційного туризму; переорієнтація туристичних потоків на ринки ЄС та Північної Америки;

вирішення кадрового дефіциту через програми перепідготовки та підтримки зайнятості.

Перспективами подальших досліджень є розробка кількісних моделей прогнозування відновлення туристичного попиту, оцінка збитків туристичній інфраструктурі за уніфікованою методологією, а також формування регіональних стратегій відновлення для деокупованих територій.

Література

1. Звягінцева О. Огляд туристичної галузі в Україні: виклики, нові напрямки та перспективи. *Kyivstar Business Hub*. 2025. URL: <https://hub.kyivstar.ua/articles/oglyad-turistichnoyi-galuzi-v-ukrayini-vikliki-novi-napryamki-ta-perspektivi> (дата звернення: 06.04.2026).

2. 1630 пам'яток культурної спадщини та 2437 об'єктів культурної інфраструктури постраждали в Україні через російську агресію. 2025. URL: <https://mincult.gov.ua/news/1630-pamyatok-kulturnoyi-spadshhyny-ta-2437-obyektiv-kulturnoyi-infrastruktury-postrazhdaly-v-ukrayini-cherez-rosijsku-agresiyu/> (дата звернення: 04.04.2026).

3. У 2025 році туризм в Україні не просто вижив, він знову почав приносити гроші. *УНІАН*. 2026. URL: <https://www.unian.ua/tourism/news/u-2025-roci-turizm-v-ukrajini-ne-prosto-vizhiv-vin-znovu-pochav-prinositi-groshi-opendatabot-13299315.html> (дата звернення: 06.04.2026).

4. Ribas Hotels Group. Огляд готельного ринку України 2025. URL: <https://ribashotelsgroup.ua/en/analytics/oglyad-gotelnogo-rynku-ukrayiny-2025/> (дата звернення: 06.04.2026).

5. Pandey D. K., Kumar R. Russia-Ukraine War and the global tourism sector: A 13-day tale. *Current Issues in Tourism*. 2022. Vol. 26. No. 5. PP. 692–700. DOI: <https://doi.org/10.1080/13683500.2022.2081789>.

6. Williams N. L., Wassler P., Fedeli G. Social representations of war tourism: A case of Ukraine. *Journal of Travel Research*. 2023. Vol. 62. No. 4. PP. 926–932. DOI: <https://doi.org/10.1177/00472875221146797>.

7. Tomej K., Bilynets I. Large-scale tourism transformations through regeneration: A living systems perspective on tourism developments in Ukraine during the war. *Annals of Tourism Research*. 2024. Vol. 109. Article 103856. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.annals.2024.103856>.

8. Napierała T., Pawlicz A. War beyond national borders: Impact of the Russian-Ukrainian war on hotel performances in neighbouring countries. *Tourism Management*. 2025. Vol. 111. Article 105235. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2025.105235>.

9. Карпенко Ю. В., Логвин М. М., Тараненко О. О., Логвин Д. М., Луценко О. І. Стан розвитку туризму в умовах війни та повоєнне відновлення. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2023. № 2 (108). С. 59–68. DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2023-2-8>.

10. Yermachenko V., Melnychenko S., Sidak M., Dupliak T., Lositska T. Sustainable tourism in the post-war reconstruction of territorial communities in Ukraine. *Access to Science, Business, Innovation in the Digital Economy*. 2024. Vol. 5. No. 1. PP. 34–57. DOI: [https://doi.org/10.46656/access.2024.5.1\(3\)](https://doi.org/10.46656/access.2024.5.1(3)).

11. Tymoshenko T., Opanashchuk Y., Yurchenko K., Illiashenko I., Bogoslavets O. Post-conflict revival of tourism: Sustainable models for communities and regions in Ukraine. *Multidisciplinary Reviews*. 2024. Vol. 7. No. 2024spe032. DOI: <https://doi.org/10.31893/multirev.2024spe032>.

12. Матвійчук Л., Чепурда Л., Зубехіна Т. Розвиток туристичних дестинацій України в умовах війни на засадах глокалізації. *Economic Forum*. 2025. Т. 15. № 3. С. 8–17. DOI: <https://doi.org/10.62763/ef/3.2025.08>.

13. Зубехіна Т., Матвійчук Л., Дворська І. Стратегічні пріоритети збалансованого розвитку суб'єктів культурного туризму в повоєнний період. *Economic Forum*. 2025. Т. 15. № 2. С. 56–66. DOI: <https://doi.org/10.62763/ef/2.2025.56>.

14. Domyshche-Medyanyk A., Brenzovych K., Ronai L., Domyshche A. The Impact of War on Ukraine's Tourism Sector: Global Challenges and

Implications. *International Journal of Contemporary Economics and Administrative Sciences*. 2025. Vol. 15. No. 1. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16464488>.

15. Bordun O., Shevchuk V., Monastyrskyy V., Luchka O. Losses and rescue areas of tourism business under the war in Ukraine. *Bulletin of Lviv University. Economic Series*. 2022. Vol. 62. PP. 178–196. DOI: <https://doi.org/10.30970/ves.2022.62.0.6214>.

16. Forbes Ukraine. Від гір до моря. Туристичний ринок України у 2025 році зріс на 12%. 2026. URL: <https://forbes.ua/news/vid-gir-do-morya-turistichniy-rinok-ukraini-u-2025-rotsi-zris-na-12-01042026-37638> (дата звернення: 04.04.2026).

17. Державне агентство розвитку туризму України. До бюджету громад у 2024 році надійшло майже 273 млн грн туристичного збору. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/do-byudzhetu-gromad-u-2024-roci-nadiyshlo-mayzhe-273-mln-grn-turistichnogo-zboru> (дата звернення: 06.04.2026).

18. Зарплати та стрес: чому українці масово йдуть зі сфери HoReCa. *РБК-Україна*. 2026. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/zarplati-ta-stres-chomu-ukrayintsi-masovo-1773736410.html> (дата звернення: 06.04.2026).

19. Більше ніж гостинність: як готельний бізнес виживає на фоні блекаутів і дефіциту кадрів. *РБК-Україна*. 2026. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/bilshe-nizh-gostinnist-k-goteli-vizhivayut-1772549163.html> (дата звернення: 06.04.2026).

20. Forbes Ukraine. В Україні зростає кількість готелів та хостелів. 2024. URL: <https://forbes.ua/news/v-ukraini-zrostaе-kilkist-goteliv-ta-khosteliv-vnutrishniy-turizm-e-drayverom-rozvitku-industrii-doslidzhennya-03102024-23985> (дата звернення: 06.04.2026).

21. Як готельний бізнес в Україні зростає попри війну. *The Page*. 2024. URL: <https://thepage.ua/ua/news/yak-gotelnij-biznes-v-ukrayini-zrostaye-popri-vijnu> (дата звернення: 06.04.2026).

22. Аналіз готельного ринку України у 2024 році. *Inventure.com.ua*. 2024. URL: <https://inventure.com.ua/uk/analytics/investments/analiz-gotel'nogo-riunku-ukraini-u-2024-roci> (дата звернення: 06.04.2026).

23. HotelMatrix. Завантаженість готелів України в I кварталі 2025 року. *Property Times*. 2025. URL: https://propertytimes.com.ua/novosti/zavantazhenist_goteliv_ukrayini_v_i_kvartali_2025_roku_analitika (дата звернення: 06.04.2026).

24. Туризм у режимі відновлення: як відпочинок українців рятує економіку країни. *Район.in.ua*. 2025. URL: <https://business.rayon.in.ua/topics/774368-turizm-u-rezhimi-vidnovlennya-yak-vidpochinok-ukraintsiv-ryatue-ekonomiku-kraini> (дата звернення: 06.04.2026).

25. Kozlowski A. The war and tourism: Security issues and business opportunities amid Russia's war against Ukraine. *Quality & Quantity*. 2023. PP. 1–18. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11135-023-01762-0>.

26. Butler, R. W. (1980). The concept of a tourist area cycle of evolution: implications for management of resources. *The Canadian Geographer*, vol. 24, no. 1, pp. 5–12. Wiley Online Library DOI: 10.1111/j.1541-0064.1980.tb00970.x

27. Pizam, A. and Mansfeld, Y. (eds.) (1996). *Tourism, crime and international security issues*. Wiley, Chichester, UK. Amazon

28. Hall, C. M. (2010). Crisis events in tourism: subjects of crisis in tourism. *Current Issues in Tourism*, vol. 13, no. 4, pp. 401–417. ResearchGate DOI: 10.1080/13683500.2010.491900

29. Білоусова А. Ю. Етапи розвитку внутрішнього та в'їзного туризму в незалежній Україні. *Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція «Сталий розвиток: виклики та загрози в умовах воєнного стану»* : тези доп. Полтава: НУППіЮК, 2022. с. 206.

References

1. Zvyahintseva, O. (2025), "Review of the tourism industry in Ukraine: challenges, new directions and prospects", *Kyivstar Business Hub*, [Online],

available at: <https://hub.kyivstar.ua/articles/oglyad-turistichnoyi-galuzi-v-ukrayini-vikliki-novi-napryamki-ta-perspektivi> (Accessed 6 April 2026).

2. Ministry of Culture of Ukraine (2025), "1630 cultural heritage sites damaged", [Online], available at: <https://mincult.gov.ua/news/1630-pamyatok-kulturnoyi-spadshhyny-ta-2437-obyektiv-kulturnoyi-infrastruktury-postrazhdaly-v-ukrayini-cherez-rosijsku-agresiyu/> (Accessed 4 April 2026).

3. UNIAN (2026), "In 2025, tourism in Ukraine not only survived, it started making money again — Opendatabot", [Online], available at: <https://www.unian.ua/tourism/news/u-2025-roci-turizm-v-ukrajini-ne-prosto-vizhiv-vin-znovu-pochav-prinositi-groshi-opendatabot-13299315.html> (Accessed 6 April 2026).

4. Ribas Hotels Group (2025), "Ukraine Hotel Market Overview 2025", [Online], available at: <https://ribashotelsgroup.ua/en/analytics/oglyad-gotel'nogo-rynku-ukrayiny-2025/> (Accessed 6 April 2026).

5. Pandey, D.K. and Kumar, R. (2022), "Russia-Ukraine war and the global tourism sector", *Current Issues in Tourism*, vol. 26, no. 5, pp. 692–700. DOI: <https://doi.org/10.1080/13683500.2022.2081789>.

6. Williams, N.L. Wassler, P. and Fedeli, G. (2023), "Social representations of war tourism: A case of Ukraine", *Journal of Travel Research*, vol. 62, no. 4, pp. 926–932. DOI: <https://doi.org/10.1177/00472875221146797>.

7. Tomej, K. and Bilynets, I. (2024), "Large-scale tourism transformations through regeneration", *Annals of Tourism Research*, vol. 109, article 103856. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.annals.2024.103856>.

8. Napierała, T. and Pawlicz, A. (2025), "War beyond national borders: Impact on hotel performances in neighbouring countries", *Tourism Management*, vol. 111, article 105235. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2025.105235>.

9. Karpenko, Yu.V. Lohvyn, M.M. Taranenko, O.O. Lohvyn, D.M. and Lutsenko, O.I. (2023), "State of tourism development in war conditions", *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli*, vol. 2(108), pp. 59–68. DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2023-2-8>.

10. Yermachenko, V. Melnychenko, S. Sidak, M. Dupliak, T. and Lositska, T. (2024), "Sustainable tourism in the post-war reconstruction of territorial communities in Ukraine", *Access to Science, Business, Innovation in the Digital Economy*, vol. 5, no. 1, pp. 34–57. DOI: [https://doi.org/10.46656/access.2024.5.1\(3\)](https://doi.org/10.46656/access.2024.5.1(3)).

11. Tymoshenko, T. Opanashchuk, Y. Yurchenko, K. Illiashenko, I. and Bogoslavets, O. (2024), "Post-conflict revival of tourism: Sustainable models for communities and regions in Ukraine", *Multidisciplinary Reviews*, vol. 7, no. 2024spe032. DOI: <https://doi.org/10.31893/multirev.2024spe032>.

12. Matviichuk, L. Chepurda, L. and Zubekhina, T. (2025), "Development of tourist destinations in Ukraine during the war on the basis of glocalisation", *Economic Forum*, vol. 15, no. 3, pp. 8–17. DOI: <https://doi.org/10.62763/ef/3.2025.08>.

13. Zubekhina, T. Matviichuk, L. and Dvorska, I. (2025), "Strategic priorities for the balanced development of cultural tourism entities in the post-war period", *Economic Forum*, vol. 15, no. 2, pp. 56–66. DOI: <https://doi.org/10.62763/ef/2.2025.56>.

14. Domyshche-Medyanyk, A. Brenzovych, K. Ronai, L. and Domyshche, A. (2025), "The Impact of War on Ukraine's Tourism Sector: Global Challenges and Implications", *International Journal of Contemporary Economics and Administrative Sciences*, vol. 15, no. 1. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16464488>.

15. Bordun, O. Shevchuk, V. Monastyrskyy, V. and Luchka, O. (2022), "Losses and rescue areas of tourism business under the war in Ukraine", *Bulletin of Lviv University. Economic Series*, vol. 62, pp. 178–196. DOI: <https://doi.org/10.30970/ves.2022.62.0.6214>.

16. Forbes Ukraine (2026), "From mountains to the sea. Ukraine's tourism market grew by 12% in 2025", [Online], available at: <https://forbes.ua/news/vid-gir-do-morya-turistichniy-rinok-ukraini-u-2025-rotsi-zris-na-12-01042026-37638> (Accessed 6 April 2026).

17. State Agency for Tourism Development of Ukraine (2024), "Local community budgets received almost UAH 273 million in tourist fees in 2024", [Online], available at: <https://www.tourism.gov.ua/blog/do-byudzhetu-gromad-u-2024-roci-nadiyshlo-mayzhe-273-mln-grn-turistichnogo-zboru> (Accessed 6 April 2026).

18. RBC Ukraine (2026), "Salaries and stress: why Ukrainians are massively leaving the HoReCa sector", [Online], available at: <https://www.rbc.ua/rus/news/zarplati-ta-stres-chomu-ukrayintsi-masovo-1773736410.html> (Accessed 6 April 2026).

19. RBC Ukraine (2026), "More than hospitality: how the hotel business survives blackouts and staff shortages", [Online], available at: <https://www.rbc.ua/rus/news/bilshe-nizh-gostinnist-k-goteli-vizhivayut-1772549163.html> (Accessed 6 April 2026).

20. Forbes Ukraine (2024), "Hotels and hostels in Ukraine are growing", [Online], available at: <https://forbes.ua/news/v-ukraini-zrostae-kilkist-goteliv-ta-khosteliv-vnutrishniy-turizm-e-drayverom-rozvitku-industrii-doslidzhennya-03102024-23985> (Accessed 6 April 2026).

21. The Page (2024), "How the hotel business in Ukraine is growing despite the war", [Online], available at: <https://thepage.ua/ua/news/yak-gotelnij-biznes-v-ukrayini-zrostaye-popri-vijnu> (Accessed 6 April 2026).

22. Inventure.com.ua (2024), "Analysis of the hotel market of Ukraine in 2024", [Online], available at: <https://inventure.com.ua/uk/analytics/investments/analiz-gotelnogo-rinku-ukraini-u-2024-roci> (Accessed 6 April 2026).

23. HotelMatrix (2025), "Hotel occupancy in Ukraine in Q1 2025", *Property Times*, [Online], available at: https://propertytimes.com.ua/novosti/zavantazhenist_goteliv_ukrayini_v_i_kvartali_2025_roku_analitika (Accessed 6 April 2026).

24. Rayon.in.ua (2025), "Tourism in recovery mode", [Online], available at: <https://business.rayon.in.ua/topics/774368-turizm-u-rezhimi-vidnovlennya-yak-vidpochinok-ukraintsiv-ryatue-ekonomiku-kraini> (Accessed 6 April 2026).

25. Kozłowski, A. (2023), "The war and tourism: Security issues and business opportunities", *Quality & Quantity*, pp. 1–18. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11135-023-01762-0>.

26. Butler, R.W. (1980), "The concept of a tourist area cycle of evolution: implications for management of resources", *The Canadian Geographer*, vol. 24, no. 1, pp. 5–12. DOI: 10.1111/j.1541-0064.1980.tb00970.x

27. Pizam, A. and Mansfeld, Y. (eds.) (1996), *Tourism, Crime and International Security Issues*, Wiley, Chichester, UK.

28. Hall, C.M. (2010), "Crisis events in tourism: subjects of crisis in tourism", *Current Issues in Tourism*, vol. 13, no. 4, pp. 401–417. DOI: 10.1080/13683500.2010.491900

29. Bilousova, A. (2022), "Stages of development of domestic and inbound tourism in independent Ukraine", *Mizhnarodna naukovo-praktychna Internet-konferentsiia «Stalyj rozvytok: vyklyky ta zahrozy v umovakh voiennoho stanu» : tezy dop.* [International Scientific and Practical Internet Conference "Sustainable Development: Challenges and Threats under Martial Law"], NUPPiYuK, Poltava, Ukraine, 9 June, p. 206.

Отримано редакцією журналу / Received: 15.04.26

Прорецензовано / Revised: 21.04.26

Дата публікації / Published: 23.04.26